

Splošne in posamične smernice za
strokovno področje sodnega tolmačenja
in prevodov
Opis področja dela

Splošne in posamične smernice za strokovno področje sodnega tolmačenja in prevodov

Opis področja dela

Urednice:

mag. Viktorija Osolnik Kunc, Barbara Rován, dr. Barbara Pregelj

Avtorice (po abecednem vrstnem redu):

dr. Lea Burjan, sodnica Tanja Dolar Božič, izr. prof. dr. Alenka Kocbek, Špela Kutin, prof. dr. Jasmina Markič, Breda Negro Marinič, lekt. mag. Viktorija Osolnik Kunc., pridr. prof. dr. Barbara Pregelj, Barbara Rován, Brina Zapušek

Izdali:

Združenje stalnih sodnih tolmačev in pravnih prevajalcev Slovenije SCIT®, Društvo prevajalcev in tolmačev Slovenije, Društvo znanstvenih in tehniških prevajalcev Slovenije

URL: <https://www.gov.si/zbirke/delovna-telesa/strokovni-svet-za-sodno-izvedenstvo-sodno-cenilstvo-in-sodno-tolmacenje/>

Ljubljana, 2020

Katalogni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

COBISS.SI-ID=43944707

ISBN 978-961-94356-1-8 (pdf)

Kazalo

SPLOŠNI DEL.....	3
1. UVOD.....	3
2. ZGODOVINA TOLMAČENJA IN VLOGA SODNEGA TOLMAČA SKOZI ČAS	4
3. ZGODOVINSKI PREGLED PRAVNIH PODLAG O PRAVICI DO TOLMAČENJA.....	6
4. O TOLMAČENJU IN SODNIH PREVODIH – OPREDELITEV POJMOV	9
4.1. SODNO TOLMAČENJE IN PREVODI	10
4.2. SPLOŠNE KOMPETENCE SODNIH TOLMAČEV IN SODNIH TOLMAČK	12
4.3. SPECIFIČNE KOMPETENCE SODNIH TOLMAČEV IN SODNIH TOLMAČK.....	14
4.4. PRAVICE IN DOLŽNOSTI SODNIH TOLMAČEV IN SODNIH TOLMAČK.....	16
5. PRIMERI SMERNIC TUJIH/MEDNARODNIH ORGANIZACIJ, ETIČNI KODEKSI	17
5.1. ETIČNI KODEKS EVROPSKEGA ZDRUŽENJA PRAVNIH TOLMAČEV IN PREVAJALCEV (EULITA)	17
5.2. VADEMEKUM ZA SODNIKE, TOŽILCE, ODVETNIKE IN SODNE TOLMAČE.....	19
5.3. ISO STANDARD O PRAVNEM TOLMAČENJU (SIST ISO 20228:2019).....	22
5.4. HAMBURŠKE SMERNICE ZA IZDELAVO OVERJENIH PREVODOV	22
5.5. ETIČNI KODEKSI DRUŠTEV.....	23
POSEBNI DEL	24
6. SMERNICE ZA IZDELAVO PISNEGA OVERJENEGA PREVODA LISTINE – PRAVILA OBLIČNOSTI	24
6.1. IZJAVA IN OVERITEV PREVODA.....	24
6.2. APOSTILLE	25
7. LITERATURA IN VIRI.....	26
7.1. PRAVO.....	26
7.2. PRAVNO PREVAJANJE IN TOLMAČENJE	26
8. DRUŠTVA, V KATERE SO VKLJUČENI SODNI TOLMAČI IN/ALI SODNE TOLMAČKE	30
9. UREDNICE IN AVTORICE	31

SPLOŠNI DEL

1. Uvod

Novi Zakon o sodnih izvedencih, sodnih cenilcih in sodnih tolmačih (ZSICT) (Uradni list RS, št. 22/18), ki se je začel uporabljati 1. 1. 2019, v 14. členu govori o strokovnih in jezikovnih področjih ter o opisih področij. Poleg sodno izvedenskega in sodno cenilskega dela sem spada tudi delo sodnega tolmačenja in prevodov. 15. člen ZSICT določa, da Ministrstvo za pravosodje Republike Slovenije splošne in posamične smernice za izvedbo tolmačenj in izdelavo prevodov do konca leta 2020 objavi na svojih spletnih straneh.

Cilj splošnih in posamičnih smernic (v nadaljevanju: smernice in opis dela) je enotna navedba strukture, navodil in napotkov za sodno tolmačenje (splošne smernice, tretji odstavek 15. člena ZSICT) in smiselna uporaba četrtega odstavka 15. člena ZSICT (posamične smernice) o napotkih in navodilih za izdelavo pisnega prevoda, overitve in tehnike tolmačenja.

Stanovska društva na področju sodnega tolmačenja in sodnih prevodov v Republiki Sloveniji, ki zastopajo interese sodnih tolmačev – Združenje stalnih sodnih tolmačev in pravnih prevajalcev Slovenije SCIT® (Združenje SCIT®), Društvo prevajalcev in tolmačev Slovenije (DPTS) in Društvo znanstvenih in tehniških prevajalcev Slovenije (DZTPS) – so s skupnim sodelovanjem pripravili splošne in posamične smernice za področje sodnega tolmačenja in prevodov ter opis dela sodnega tolmača.¹

Smernice in opis dela sodnega tolmača so v prvi vrsti namenjeni sodnim tolmačem in sodnim tolmačkam,² ki jih morajo upoštevati in spoštovati.

Smernice in opis dela so namenjeni tudi naročnikom storitev sodnega tolmačenja in prevodov. Naročniki so sodišča, organi državne uprave (ministrstva, vladne službe, upravne enote, organi v sestavi, npr. policija, finančna uprava in drugi proračunski uporabniki), Državno odvetništvo Republike Slovenije, državna tožilstva, Banka Slovenije, pravne osebe javnega prava (agencije, javni skladi, izvajalci socialnega zavarovanja, centri za socialno delo itd.), notarji, drugi organi, za katere je sodni tolmač opravil sodno tolmačenje ali sodni prevod, in zainteresirana javnost.

¹ Uredniško delo obsežnega dokumenta so opravile članice Stalnega strokovnega telesa za sodno tolmačenje in prevode pri Strokovnem svetu za sodno izvedenstvo, sodno cenilstvo in sodno tolmačenje, v katerem so zastopana vsa tri društva, v katere so včlanjeni sodni tolmači in tolmačke.

² V besedilu smernic in opisa dela uporabljamo tako moško (tolmač) kot žensko obliko (tolmačka). Ob tej, ki je navedena v Franu in Sinonimnem slovarju, Fran navaja še tolmačico. V uporabi je tudi poimenovanje tolmačinja, ki je lokalno omejeno in ga v Franu ne najdemo.

Sodni tolmači oz. tolmačke in naročniki sodnih tolmačenj in prevodov se lahko v smernicah in opisu dela seznanijo z zgodovino razvoja profila tolmača in sodnega tolmača ter s tolmačenjem, pravno podlago, ki je nekoč in danes urejala oz. ureja status sodnega tolmača, z nomenklaturjo in specifikjo sodnega tolmačenja, strokovnimi in znanstveno-raziskovalnimi dognanji, mednarodno standardizacijo področja in tujimi normativi, etičnimi kodeksi društev, ki zavezujejo ravnanje sodnih tolmačev in sodnih tolmačk, in s strokovno literaturo na omenjenem področju.

Vsem uporabnikom smernic želimo uspešno delo in dobro sodelovanje!

Združenje stalnih sodnih tolmačev in pravnih prevajalcev Slovenije SCIT®

Društvo prevajalcev in tolmačev Slovenije

Društvo znanstvenih in tehniških prevajalcev Slovenije

2. Zgodovina tolmačenja in vloga sodnega tolmača skozi čas

Tolmačenje naj bi bilo staro vsaj toliko, kot je star sam jezik. Najstarejši ohranjeni vir, v katerem prvič zasledimo omembo tolmača, je Prva Mojzesova knjiga Geneza (*Gen 37ff*)³. V Akadu, mestu v Mezopotamiji, naj bi v času vladavine kralja Sargona (pribl. 2290 p. n. št.) zaradi množičnega preseljevanja imeli uradnega tolmača.

V znani zgodbi o babilonskem stolpu srečamo kralja Hamurabija (1728-1686 p. n. št.), vladarja mezopotamskega imperija Babilonija, ki si je pridobil sloves predvsem s svojimi zakoni. Čeprav je bil njegov imperij sorazmerno kratkotrajen, pa je dal v klinopisu zapisati zakonik v akadskem in semitskem jeziku, znan kot *Hamurabijev kodeks* ali *Hamurabijev zakonik*. Gre za zbirko zakonov v Starem Orientu. Sočasno z babilonskim imperijem so nastajale tudi t. i. prevajalske pisarne, v katerih so »prevedli« uradne predpise v jezike imperija.

V starem Egiptu naj bi v 6. dinastiji (2423 – 2263 pr. n. št.) imeli tolmači pomembno vlogo. Imenovali so jih dragomani.⁴ Staroegipčanske dinastije so jih izobraževale za trgovinske, vojaške, upravno-administrativne in religiozne namene. V Prednji Aziji je bil dragoman tolmač, prevajalec in turistični vodnik. V srednjem veku so v času pokristjanjevanja prevajali predvsem Sveto pismo in druga verska besedila kot tudi praktično-

³ V 1. Mojzesovi knjigi – Gen 42,23 piše: »Niso pa vedeli, da Jožef razume, ker je z njimi govoril po tolmaču.«

⁴ Čeprav v virih ne zasledimo izrecne razlage, da je bil dragoman v orientalskem, predvsem turškem, okolju uradni prevajalec, pa je danes znano, da je bila beseda izpeljana iz asirskega *targuman* »tolmač« preko arabskega *turjumān* in francoskega *drogman* v današnji jezik.

sporazumevalna besedila iz ljudskih jezikov v latinščino, npr. rojstne liste, pravne predpise, izjave prič ipd.

Pomembno vlogo so imeli tolmači tudi v času velikih odkritij.⁵ Osvajalci so zajeli prvotne prebivalce, ti pa so se učili jezika zavojevalcev in kasneje nastopili v vlogi tolmačev.

Leta 1669 je francoski državnik Jean Baptiste Colbert ustanovil jezikovno šolo *École des jeunes de langues*, v kateri je izobraževal tolmače in prevajalce za turški, arabski, perzijski, armenski in za druge jezike. Leta 1754 je cesarica Marija Terezija, nadvojvodinja Avstrije in kraljica Ogrske in Češke, ustanovila Cesarsko-kraljevo akademijo za orientalske jezike, znano tudi pod imenom *Orientalaska akademija*.⁶ Leta 1964 so akademijo ponovno odprli, tokrat pod imenom *Diplomatska akademija Dunaj*.⁷

Zaradi politične prevlade Francije v Evropi je francoščina postala skoraj edini jezik diplomacije in meddržavnega prometa. Z ustanovitvijo *Mednarodne organizacije dela* (ILO) je potreba po tolmačih narasla.⁸ Med leti 1925–1926 se je razvilo simultano tolmačenje, ki je na mednarodnih konferencah v precejšnji meri nadomestilo konsektivno tolmačenje. Veliko prepoznavnost je simultano tolmačenje doživelo na Nürnberških procesih. Z Resolucijo 152 je simultano tolmačenje leta 1947 postalo ena stalnih služb pri Združenih narodih.

V slovenskem prostoru beležimo zapis o vlogi sodnega tolmača v zakoniku nadvojvode Karla II. za Štajersko z dne 24. decembra 1574, v katerem je zapisano, da naj bi se za kazniva dejanja k zaslišanju povabilo tako imenovanega *Fürsprecherja*, osebo, ki zna tako nemško kot tudi slovensko in bi zastopala osebo v postopku. Prav tako naj bi za svoje delo prejela plačilo.⁹

Ni dvoma, da je imel sodni tolmač pomembno vlogo, saj so ga potrebovali pri pravnih poslih in v pravnih zadevah pred sodiščem, ne glede na to, da je kljub svoji strokovnosti pogosto povsem neupravičeno ostal v senci drugih sodelavcev sodišča. Lahko bi celo rekli, da je bil v podrejenem položaju.

Danes je sodni tolmač oz. sodna tolmačka pomemben pomočnik sodniku, javnim službam in posameznikom, ki potrebujejo prevod uradnih listin ali tolmačenje (ustno prevajanje) v pravnih okoljih. Vlogo sodnega tolmača je Evropska unija okrepila z Direktivo 2010/64/EU Evropskega parlamenta in Sveta o pravici do tolmačenja in prevajanja v kazenskih postopkih, ki poudarja zlasti pomen kakovosti prevajanja in tolmačenja v

⁵ Luis de Torres je bil Kolumbov tolmač na njegovi prvi poti leta 1492, ko je odkril Ameriko.

⁶ *Nem.* Kaiserlich-königliche Akademie für Orientalische Sprachen.

⁷ *Nem.* Diplomatische Akademie Wien.

⁸ *Angl.* ILO – International Labor Association.

⁹ Zahvala za omenjeni podatek gre prof. dr. Borutu Holcmanu s Pravne fakultete Univerze v Mariboru, ki je omembo odkril v starih pravnih virih.

sodnih postopkih, kar izpostavlja tudi 6. člen Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic.¹⁰

3. Zgodovinski pregled pravnih podlag o pravici do tolmačenja

V tem poglavju so zbrani relevantni zakoni in predpisi, ki urejajo pravico do tolmačenja v kazenskih postopkih in drugih postopkih, v katerih ima stranka pravico do seznanitve v jeziku, ki ga razume. Prav tako so navedeni zakoni in predpisi, ki so v preteklosti urejali delo tolmača oz. sodnega tolmača, ter tisti, ki jih v takih postopkih uporabljamo še danes.

Zbrana je tudi pomembnejša mednarodna pravna podlaga za delo sodnega tolmača, kot ga predstavlja profil sodnega tolmača danes.

Viri so predstavljeni v kronološkem vrstnem redu.

Nürnberški procesi (20. nov. 1945 – 1. okt. 1946) so po koncu druge svetovne vojne začrtali merila za moderni poklic tolmača, zlasti sodnega tolmača.

Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, podpisana v Rimu 4. novembra 1950, je imela pomembno vlogo pri razvoju in ozaveščanju o človekovih pravicah v Evropi. V 6. členu »Pravica do poštenega sojenja« med drugim določa:

3. Kdor je obdolžen kaznivega dejanja, ima naslednje minimalne pravice:
 - a. da ga takoj in podrobno seznani v jeziku, ki ga razume, o bistvu in vzrokih obtožbe, ki ga bremeni;
[...]
 - e. da ima brezplačno pomoč tolmača, če ne razume ali ne govori jezika, ki se uporablja pred sodiščem.

Mednarodni pakt o državljanskih in političnih pravicah je bil podpisan 16. decembra 1966 v New Yorku, veljati je začel 23. marca 1976. V Sloveniji velja od 1. julija 1992. V 14. členu med drugim določa:

- [...] 3. Vsakomur, ki je obtožen kaznivega dejanja, morajo biti ob popolni enakopravnosti zajamčene te minimalne pravice:
- a) da ga takoj in podrobno seznani, v jeziku, ki ga razume, z bistvom in vzroki obtožbe, ki ga bremeni;
[...]
 - f) da ima brezplačno pomoč tolmača, če ne razume ali ne govori jezika, ki se uporablja pred sodiščem; [...]

¹⁰ Najpomembnejši točki 6. člena Konvencije (točki 3.a in 3.e) sta predstavljeni v 3. poglavju.

Zakon o rednih sodiščih (veljaven od 1. julija 1977 do 31. decembra 1994) ter **Pravilnik o stalnih sodnih tolmačih** (Uradni list SRS, št. 36/82) kot tudi **Pravilnik o sodnih tolmačih** z dne 29. januarja 1996 (Uradni list RS, št. 17/96) so v času nekdanje skupne države in v začetku samostojnosti Slovenije pokrivali vlogo sodnega tolmača. So pa edini, ki danes ne veljajo več.

Ustava Republike Slovenije (veljavna od 23. decembra 1991) v 14. členu »Enakost pred zakonom« določa, da jezik kot osebna okoliščina ne sme biti razlog za razlikovanje. V 11. členu sicer določa, da je uradni jezik v Sloveniji slovenščina. Na območjih občin, kjer živita italijanska in madžarska narodna skupnost, pa tudi italijanščina in madžarščina. 19. člen »Varstvo osebne svobode« se nanaša na osebe, ki jim je odvzeta prostost in ki morajo biti v maternem jeziku ali jeziku, ki ga razumejo, takoj obveščene o razlogih za odvzem prostosti. Posebna pravica do uporabe svojega jezika pripada tudi avtohtoni italijanski narodni skupnosti in madžarski narodni skupnosti (64. člen). 61. in 62. člen pa se nanašata tako na pravico uporabljati svoj jezik kot tudi svojo pisavo.

Zakon o sodiščih (veljaven od 28. aprila 1994) v 5. členu govori o jeziku poslovanja sodišč, uporabi manjšinskih jezikov, pisnem prevajanju v jezik manjšin in o stroških prevajanja v manjšinska jezika, ki jih v celoti krije sodišče.

Sodni red (veljaven od 1. januarja 2017) vsebuje poglavje, ki je v celoti posvečeno uporabi jezika na območju občin narodnostnih manjšin (uporaba, dvojezični postopek, prevajanje postopka, zapisnik, odločbe, prevod spisa, stroški, znanje jezika manjšin za sodnike in sodno osebje, plačilo za znanje tujega jezika).

Zakon o državnem tožilstvu v 15. členu opredeljuje jezik poslovanja, ki je na območjih občin narodnostnih skupnosti italijanski oziroma madžarski. Prav tako določa, da stroške prevodov krije državno tožilstvo.

Zakon o kazenskem postopku vsebuje več določb, ki se neposredno ali posredno nanašajo na uporabo maternega jezika v postopku. Temeljne določbe je najti v 6., 7., 8. in 9. členu.

Zakon o pravdnem postopku vsebuje več določb, ki se neposredno ali posredno nanašajo na uporabo maternega jezika v postopku in na pravno pomoč. Novela Zakona o pravdnem postopku, ki velja od septembra 2017, pa določa elemente, ki tudi vplivajo na delo sodnih tolmačev in tolmačk: uporabo modernih komunikacijskih sredstev, pristojnosti v korist šibkejših strank, omejuje se možnost vlaganja pripravljalnih vlog pred narokom, poudarja se sodelovanje med sodiščem in odvetniki strank pri opredelitvi časovnega in vsebinskega načrta postopka, poravnalni narok se nadomešča s pripravljalnim narokom, novosti glede dokaznega postopka, na primer možnost, da sodišče sodnega izvedenca postavi že pred pravdo, prvič se celovito urejata ravnanje s tajnimi podatki in dostop do teh podatkov.

Zakon o splošnem upravnem postopku zagotavlja vsakemu udeležencu postopka pravico do uporabe maternega jezika.

Zakon o notariatu vsebuje določbe o uporabi maternega jezika in sodelovanju sodnih tolmačev, ki se nanašajo na notarske listine, zapisne priče, overjanje prepisov in prevodov itd.

Statuti 9 občin vsebujejo določbe o pravici do uporabe jezikov avtohtonih narodnostnih skupnosti.

Zakon o sodnih izvedencih, sodnih cenilcih in sodnih tolmačih (ZSICT) in Pravilnik o sodnih izvedencih, sodnih cenilcih in sodnih tolmačih (Pravilnik o SICT) se uporabljata od 1. januarja 2019 dalje. ZSICT je prvi zakon v Republiki Sloveniji, ki samostojno ureja statusna vprašanja sodnih izvedencev, sodnih cenilcev in sodnih tolmačev. Ker je delo izvedencev, cenilcev in tolmačev čedalje pomembnejše za sodišča, ki nimajo posebnih jezikovnih znanj,¹¹ so ta v vedno bolj zapletenih in strokovno usmerjenih sodnih postopkih pogosto odvisna od strokovnega znanja vseh treh skupin strokovnjakov, ki sodiščem pomagajo pri njihovem delu.

Direktiva 2010/64/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. oktobra 2010 o pravici do tolmačenja in prevajanja v kazenskih postopkih določa pravila glede pravice do tolmačenja in prevajanja v kazenskih postopkih in postopkih za izvrševanje evropskega naloga za prijetje (ENP) in se nanaša predvsem na zagotavljanje pogojev za vzajemno priznavanje odločb v kazenskih zadevah. Določa minimalna pravila na področju tolmačenja in prevajanja z namenom krepitve medsebojnega zaupanja med državami članicami glede policijskega in pravosodnega sodelovanja v zadevah s čezmejnimi posledicami ter uresničevanja pravice do poštenega sojenja (po 6. členu EKČP). Je pravna podlaga v Evropski uniji za brezplačno in ustrezno jezikovno pomoč osumljencem in obdolžencem, ki ne govorijo ali razumejo jezika, v katerem teče kazenski postopek, saj je le tako mogoče zagotoviti, da ti v polni meri uveljavljajo svojo pravico do obrambe, in jim zagotavljajo pravičen postopek. Takšna pravica do tolmačenja oziroma prevajanja naj bi se tem osebam zagotovila nemudoma in sicer v maternem jeziku ali v drugem jeziku, ki ga razumejo. Pristojni državni organ mora skrbeti, da je tolmačenje opravljeno kakovostno (npr. sodni tolmači)¹² in da je omogočeno tudi tolmačenje na daljavo z zagotovitvijo orodij, opreme in naprav za izvedbo videokonference. Zagotovljeno mora biti tako ustno prevajanje (tj. tolmačenje) v postopkih pred organi kot tudi pisno prevajanje bistvenih dokumentov in/ali bistvenih delov dokumentov (vsaj odločba o

¹¹ *S posebnimi strokovnimi znanji* so mišljena strokovna znanja, s katerimi sodniki ne razpolagajo in zaradi katerih postavljajo izvedence, cenilce in tolmače. V primerih sodnih tolmačev govorimo torej o jezikovnih znanjih, ki jih imajo sodni tolmači in sodne tolmačke.

¹² Pri Direktivi 2010/64/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. oktobra 2010 o pravici do tolmačenja in prevajanja v kazenskih postopkih pomeni navedba »sodni tolmači« zagotavljanje kakovosti tolmačenja (glej Direktive z uvodnima izjavama 24 in 26), ki jo sodnikom nalaga navedena Direktiva.

odvzemu prostosti, obtožnica, sodba). Treba pa je tudi vzpostaviti dostop do nacionalnih imenikov sodnih tolmačev in prevajalcev.

Drugi podzakonski akti, npr.: **Pravilnik o povrnitvi stroškov v kazenskem postopku** in **Pravilnik o povrnitvi stroškov v pravnem postopku**, ki urejata odmero stroškov sodnih tolmačev v sodnih postopkih.

Enotne smernice za tolmačenje in pisno prevajanje niso bile sprejete niti v času nekdanje Jugoslavije niti po osamosvojitvi ali v okviru Evropske unije. Obstojele le posamične smernice, kot npr. Kodeks Mednarodnega združenja konferenčnih tolmačev AIIC, Listina prevajalca (Charte du Traducteur) Mednarodne zveze prevajalcev FIT, Standard Jury Instructions (ZDA), Vademekum za sodnike, državne tožilce in sodne tolmače (Avstrija), smernice za tolmače oziroma prevajalce (BDÜ, Nemčija), Hamburške smernice za izdelavo overjenih prevodov (Nemčija), smernice Združenja konferenčnih tolmačev Slovenije (ZKTS), če naštejemo le najbolj znane.

4. O tolmačenju in sodnih prevodih – opredelitev pojmov

Tolmačenje je prenos enkratno posredovanega besedila v izvirnem jeziku v besedilo v ciljnem jeziku, ki je zgolj pogojno nadzorovano in zaradi pomanjkanja časa skoraj ne dopušča popravkov. Delimo ga glede na tehnike/moduse tolmačenja, znotraj posameznih modusov pa na vrste tolmačenja. Tehnike oz. modusi tolmačenja so:

Konsekutivno tolmačenje, ki v pravnem okolju poteka z zapisovanjem za tolmačenje daljših govorov (3-5 minut) ali brez za tolmačenje krajših govorov, sestavljenih iz nekaj stavkov. S pomočjo zapiskov mora biti tolmač oz. tolmačka sposoben pretolmačiti govor v trajanju približno petih minut.

Simultano tolmačenje je skoraj sočasno tolmačenje povedanega sporočila po mikrofону in z uporabo slušalk, pri čemer tolmač/-i oz. tolmačka/e sedi/-jo v tolmaških kabinah.

Šepetanje je pritajeno simultano tolmačenje brez tehnične podpore, ki je namenjeno izključno eni ali največ trem osebam.

Tolmačenje na pogled je še ena od tehnik tolmačenja, ki se pogosto uporablja na sodišču. Pri tej tehniki mora sodni tolmač oz. tolmačka na kraju samem zagotoviti ustni prevod pisnega besedila, kot je na primer obtožnica, pisni dokaz brez prevoda, procesni zahtevek ali izvedensko mnenje.

Vrste tolmačenja razlikujemo predvsem glede na okolje, v katerem poteka in udeležence, ki v posameznem komunikacijskem dogodku sodelujejo. Čeprav stroka opredeljuje več načinov klasifikacije, je v slovenskem prostoru najpogosteje uporabljeno razlikovanje **konferenčnega** in **skupnostnega** tolmačenja. Konferenčno tolmačenje je

simultano, šepetano in konsektivno tolmačenje na konferencah, dogodkih in drugih prireditvah, tolmačenje za skupnost oz. skupnostno tolmačenje pa simultano, šepetano in konsektivno tolmačenje na dvo- ali večjezičnih komunikacijskih dogodkih, v upravnih in policijskih postopkih, v postopkih socialnega varstva, v zdravstvu, verskih organizacijah in podobno. Tolmačenje, ki ga opravlja **sodni tolmač**, ponekod obravnavajo kot eno od vrst skupnostnega tolmačenja, vendar ga zlasti v državah, kjer je sodno tolmačenje regulirano z zakonom, obravnavajo posebej. Prav tako ISO standard 20228 o pravnem tolmačenju pokriva pravna okolja v katerih tolmači sodni tolmač kot so npr. sodišča, notarske in odvetniške pisarne, medtem ko dokument ISO 13611:2014 s priporočili za skupnostno tolmačenje izrecno navaja, da ne nadomešča zakonodaje o sodnem tolmačenju v državah, kjer ta obstaja.

V nadaljevanju 4. poglavje so v podpoglavjih predstavljeni pojmi skupaj z razlago tehnik oz. modusov tolmačenja in sodno overjenih prevodov kot tudi opisi vseh vrst opravil, ravnanj in lastnosti sodnih tolmačev in sodnih tolmačk.

Pojmi so razdeljeni v štiri sklope: 1. pojmi o tolmačenju in prevodih, 2. pojmi o splošnih kompetencah sodnih tolmačev in sodnih tolmačk, 3. pojmi o specifičnih kompetencah sodnih tolmačev in sodnih tolmačk ter 4. Pravice in dolžnosti sodnih tolmačk oz. tolmačev.

Razlaga pojmov temelji na predmetni zakonodaji, veljavni v Republiki Sloveniji, nacionalnih in mednarodnih smernicah o tolmačenju in prevajanju ter znanstvenoraziskovalni dejavnosti stroke.

4.1. Sodno tolmačenje in prevodi¹³

Sodni tolmač oz. sodna tolmačka

Sodni tolmač oz. sodna tolmačka je zapriseženi/-a prevajalec/prevajalka in tolmač/tolmačka, ki je imenovan/-a z odločbo Ministrstva za pravosodje ter usposobljen/-a za tolmačenje govorjene in prevajanje pisne besede. (tretji odstavek 2. člena ZSICT)

Sodno tolmačenje

Drugi odstavek 1. člena ZSICT določa, da se pojem »sodno tolmačenje« nanaša tudi na prevajanje, če z zakonom ni določeno drugače.

¹³ Opredelitve konsektivnega, simultane in šepetane tolmačenja ter tolmačenja na vpogled so povzete po Etičnem kodeksu EULITE.

Konsekutivno tolmačenje

Pri konsekutivnem tolmačenju tolmač oz. tolmačka govorca tolmači zaporedoma, torej šele, ko je ta prenehal govoriti. S tehniko zapisovanja si lahko olajša prenos daljšega govora v ciljni jezik.

Simultano tolmačenje

Pri simultanem tolmačenju tolmač oz. tolmačka prenese sporočilo izvirnega jezika v ciljni jezik med tem, ko govorec izvirnega jezika govori, torej govori hkrati z govorcem. Ta način se največkrat uporablja na konferencah.

Šepetano tolmačenje

Tolmač oz. tolmačka sedi ali stoji poleg osebe in ji simultano (sočasno) tolmači neposredno v njegovo uho. Šepetano tolmačenja imenujemo tudi »chuchotage«. Simultano tolmačenje brez uporabe tolmaške kabine se lahko učinkovito izvaja za največ tri osebe.

Prevajanje besedil na vpogled

T. im. *ad hoc* ustno prevajanje listin (prevajanje besedil na vpogled) pomeni, da sodni tolmač oz. sodna tolmačka besedilo v izvirnem jeziku ustno prevede v ciljni jezik, kot da bi šlo za pisni prevod v ciljni jezik.

Tolmačenje na daljavo

To je tolmačenje s pomočjo informacijske in komunikacijske tehnologije (IKT), ki se izvaja ločeno od govorcev in udeležencev oz. poslušalcev. Tolmačenje na daljavo lahko poteka kot simultano ali konsekutivno tolmačenje. Po svoji vsebini in udeležencih, torej glede na vrsto, pa je to lahko konferenčno tolmačenje ali tolmačenje za skupnost oz. tolmačenje v pravnih okoljih.

Priprava na tolmačenje

Tolmač oz. tolmačka se na tolmačenje pripravi z izdelavo glosarjev, vaj iz zapisovanja za konsekutivno tolmačenje, študijem zakonodaje in pravnih institutov za naročeno tolmačenje, vpogledom v spis in podobno.

Sodno overjeni prevod

Sodno overjeni prevod listine je pisni prevod, ki ga sodni tolmač oz. sodna tolmačka zveže z izvirnikom, je opremljen z vsemi znaki overitve (jamstvenik, vinjeta, podpis sodnega tolmača oz. tolmačke, izjava o istovetnosti izvirnika s prevodom in pečat) in postane s tem pravno veljaven v tujini oz. v Republiki Sloveniji, če gre za prevod iz tujega jezika v

slovenskega. Postopek overitve in izjava sta predstavljeni v poglavju 6.1 (gl. tudi drugi odstavek 21. člena ZSICT)¹⁴.

4.2. Splošne kompetence sodnih tolmačev in sodnih tolmačk

Dobro znanje izvirnega in ciljnega jezika

V obeh jezikih razume in uporablja različne jezikovne variante, obvlada različne registre, ustrezno uporablja pravno in drugo terminologijo, zna uporabljati ustrezna orodja in tehnologijo in je sposoben pridobivati nove informacije.

Dobre komunikacijske sposobnosti

Poznavanje in obvladovanje vedenjskega pravila socialne interakcije, sodelovanje in prilagajanje zahtevam v različnih komunikacijskih situacijah.

Široka razgledanost

Informiranost o ključnih splošnih vsebinah javnega življenja, stroke itd., pomembna pri tolmačenju in prevajanju.

Ustrezno strokovno znanje in strokovna usposobljenost

Sodni tolmači in sodne tolmačke se morajo stalno strokovno izpopolnjevati. V 26. in 27. členu ZSICT so naštetih vrste strokovnih znanj in načini strokovnega izpopolnjevanja. 19., 20., 21. in 22. člen Pravilnika o SICT pa dodatno opredeljujejo vsebino strokovnega izpopolnjevanja, kakovost in oblike izobraževanj ter obdobje, v katerem morajo sodni tolmači in sodne tolmačke dolžni opraviti stalno strokovno izpopolnjevanje.¹⁵

¹⁴ Pojem *sodno overjen prevod* oz. *sodni prevod* se bolj kot v pravni literaturi uporablja kot tehnični izraz za pisni prevod, ki ga izdelata sodni tolmač oz. sodna tolmačka, in ki z vsemi elementi overitve postane pravno veljaven. Izjemoma najdemo izraz *sodno overjen prevod* v 4. in 4.a členu Pravilnika o obrazcih, dokumentaciji in stroških pri vrednotenju in priznavanju izobraževanja (Uradni list RS, št. 103/11, 91/15 in 90/20) in v 8. točki drugega odstavka 3. člena Pravilnika o registru zasebnih vrtcev in šol, ki izvajajo mednarodne programe (Uradni list RS, št. 53/16). Izraz *sodni prevod* pa najdemo v Uredbi o izvajanju podpornega programa v vinskem sektorju (Uradni list RS, št. 38/16, 23/17, 76/17, 35/18, 50/19 in 90/20).

¹⁵ Prvi odstavek 22. člena Pravilnika določa, da Strokovni svet preverja strokovnost sodnih tolmačev in tolmačk na podlagi najmanj petih dokazil o strokovnem izpopolnjevanju, ki so bila izdana v obdobju petih let, šteto vsakokrat od datuma imenovanja za sodnega tolmača oz. sodno tolmačko, od katerih se mora večina dokazil nanašati na jezik, za katerega je bil sodni tolmač oz. je bila sodna tolmačka imenovan/-a. Kot dokazilo o strokovnosti se ne štejeta le sodelovanje oz. udeležba na izobraževalnem dogodku, ampak šteje, kot to določa drugi odstavek 19. člena Pravilnika, tudi objava strokovnega članka ali drugega znanstvenoraziskovalnega dela v strokovni literaturi doma ali v tujini (npr. v reviji, zborniku, knjigi ali monografiji) iz jezika, za katerega je sodni tolmač oz. sodna tolmačka imenovan/-a. O strokovnosti sodnega tolmača oz. sodne tolmačke lahko poda mnenje, priporočilo, oceno ali drugo stališče tudi strokovna institucija, predvsem strokovno društvo za področje sodnega tolmačenja in prevajanja. (3. alineja tretjega odstavka 27. člena ZSICT)

Odzivnost in pravočasnost delovanja

Sodni tolmač oz. sodna tolmačka mora v skladu s prvim odstavkom 2. člena Pravilnika o SICT svoje delo opraviti v roku, ki ga je določilo sodišče ali drug organ. Če ugotovi, da svojega dela iz razlogov, navedenih v 2. členu Pravilnika o SICT, ne more opraviti pravočasno, mora o tem v 15 dneh obvestiti sodišče ali drugi organ. V obvestilu mora obrazložiti razloge za nezmožnost izdelave prevoda. (tretji odstavek 2. člena ZSICT)

Natančnost in vestnost

Sodni tolmač oz. sodna tolmačka opravlja svoje delo strokovno, vestno in pravočasno ter po pravilih stroke (21. člen ZSICT).

Stalno strokovno izpopolnjevanje

Dolžnost sodnega tolmača oz. sodne tolmačke je, da stalno izpopolnjuje svoje znanje, da ohranja, dopolnjuje in nadgrajuje svoje tolmaške in prevajalske veščine ter jezikovna, pravna in druga strokovna znanja (1. odst. 27. člen ZSICT).

Sposobnost učinkovitega dela v stresnih pogojih

Na stres, povezan z opravljanjem dela sodnega tolmača oz. sodne tolmačke vplivajo osebne lastnosti, načrtovanje dela, pa tudi dejavniki, na katere ni mogoče vplivati (npr. vrsta tematike, drugi udeleženci v sodnih postopkih). Stres je stalnica tolmaškega dela, a ga je s čuječnostjo in ustreznimi individualnimi metodami obvladovanja mogoče premagovati do te mere, da ne vpliva na kakovost dela.

Večopravilnost

Tolmačenje je kognitivno zahteven proces in pogosto terja hkratno opravljanje različnih nalog (razumevanje, zapisovanje), pa tudi upoštevanje različnih spremenljivk in okoliščin, na katere ni mogoče vplivati.

Nepristranskost in objektivnost

Sodni tolmač oz. sodna tolmačka mora ostati nevtralen/-a in ohraniti videz nepristranskosti in objektivnosti tako, da se izogiba stikom s strankami in drugimi udeleženci oz. deléžniki postopka.

Sodni tolmač oz. sodna tolmačka mora sodišču ali drugi ustanovi takoj razkriti vsak morebitni konflikt interesov.

(7. točka prvega odstavka 16. člena in prvi odstavek 21. člena ZSICT)

Zaupnost¹⁶

Sodni tolmač oz. sodna tolmačka je zavezan/-a najstrožji tajnosti. Ne sme razkriti dejstev, podatkov o osebah in vsebine pravnih razmerij, ki jih izve med prevajanjem ali tolmačenjem oziroma med pripravo nanj.

Sodni tolmač oz. sodna tolmačka ne sme imeti nobenih osebnih ali finančnih koristi od informacij, ki jih izve med prevajanjem ali tolmačenjem oziroma pripravo nanj.

Tolmačenje in prevajanje sta osebna storitev, ki je osebno vezana na sodnega tolmača, zato je nujna tudi osebna izvedba tolmačenja oz. prevoda

Zaupnost zavezuje tudi osebe, ki so zaposlene v podjetju oz. v pisarni, v kateri je bil izdelan overjeni prevod.

4.3. Specifične kompetence sodnih tolmačev in sodnih tolmačk

Poznavanje in izbira ustreznih strokovnih tehnik in orodij

Sodni tolmač oz. sodna tolmačka uporabi izbrano tehniko tolmačenja (konsekutivno, simultano ali šepetano tolmačenje oziroma prevod na vpogled) tako, da zagotovi optimalno medkulturno komunikacijo v danem pravnem okolju.

Sodni tolmač oz. sodna tolmačka sme sodišče pozvati k posredovanju dodatnih informacij o tem, za koga bo tolmačil/-a (priča, izvedenec, stranka), kar je zlasti pomembno, ko se predvideva celodnevno navzočnost tolmača. Za pripravo na tolmačenje so za sodnega tolmača pomembne uvodne listine, ki so podlaga za začetek postopka. Pri prevajanju listin na vpogled pa je pomembna tematika teh listin.

Sodni tolmač oz. sodna tolmačka lahko odkloni delo, za katerega ni dovolj usposobljen(a) oz. ga ne more ustrezno opraviti (npr. zaradi pomanjkanja časa za pripravo na delo) (2. odst. 2. člen Pravilnika o SICT).

Medkulturna usposobljenost

Poznavanje in razumevanje kulturnih dejavnikov, kot so vedenjske navade in običaji, kretnje, ton, vrednote, vloge in ustanove, pa tudi jezikovnih razlik in podobnosti med izhodiščnim in ciljnim jezikom.

¹⁶ Nepooblaščen uporaba ali razkrivanje zaupnih podatkov ZSICT uvršča med hujše disciplinske kršitve. (točka 2.e 30. člena ZSICT)

Jezikovne kompetence za jezik(e) imenovanja

Odlično znanje (nivo C1, C2) tujega jezika (tujih jezikov), za katerega je bil sodni tolmač oz. sodna tolmačka imenovan/-a, in prav tako slovenskega jezika.

Dobro poznavanje pravne in strokovne terminologije ter prava oz. pravnih sistemov

Zajema tako poznavanje slovenskega pravnega sistema in sodnih, upravnih in drugih postopkov kakor tudi poznavanje terminologije in pravnih sistemov za jezik(e) imenovanja. Tolmačenje oz. izdelava pisnega prevoda prav tako zahteva dobro poznavanje strokovne terminologije in stroke s področja prevoda in/ali tolmačenja. Sodnemu tolmaču oz. sodni tolmački za študij spisa in pripravo na zahtevno oz. izjemno zahtevno tolmačenje pripada plačilo. Zahtevnost tolmačenja sodišče ugotovi glede na kompleksnost in vrsto zadeve, ki je predmet tolmačenja (ustnega prevajanja) (45. člen Pravnika o SICT).

Celovitost, točnost in natančnost pri prevajanju in tolmačenju

Sporočilo izhodiščnega jezika je treba zvesto prenesti v ciljni jezik ter pri tem ohraniti vse elemente izvirnega sporočila, hkrati pa upoštevati sintaktične in semantične vzorce ciljnega jezika.¹⁷

Pri tolmačenju je treba obotavljanja in ponavljanja govorca (v nekaterih primerih tudi pisca) prenesti v ciljni jezik. Če sodni tolmač oz. sodna tolmačka govorca ne razume, mora zahtevati pojasnilo, na primer zaradi slabe akustike ali dvoumnosti izjave. Sodni tolmač oz. sodna tolmačka mora prav tako opozoriti na morebitno napako, zagrešeno pri tolmačenju, in jo čim prej odpraviti.

Prepoznavanje in odpravljanje ovir pri kakovostnem tolmačenju

Sodni tolmač oz. sodna tolmačka mora sodišče ali drugo ustanovo opozoriti na okoliščine ali pogoje, ki vplivajo na kakovost njegovega oz. njenega dela, kot so utrujenost, slaba slišnost ali vidljivost, neustrezno poznavanje specializirane terminologije ali nezadostno razumevanje dialekta.

Po potrebi sodnika in/ali sodnico zaprosi za odmor, npr. po eni uri tolmačenja (oz. po potrebi), saj se s tem zagotavlja varstvo pravic udeležencev v postopku.

Če sodni tolmač oz. tolmačka nima možnosti, da se na narok pripravi na strokovno sprejemljiv način (terminologija), lahko naročilo za tolmačenje zavrne (2. odst. 2. člen Pravidnika o SICT).

¹⁷ Hamburške smernice za izdelavo sodnih prevodov z overitvijo sodnega tolmača (*nem.* Merkblatt für die Anfertigung von beglaubigten Übersetzungen (1.10.2010)) dajejo različne napotke, kako ravnati in razrešiti različne dileme. Več o njih v poglavju 5.4.

V vabilu na prevzem tolmačenja na naroku oz. glavni obravnavi je smiselno navesti predviden časovni obseg tolmačenja.

Načelo častnega ravnanja

Sodni tolmač oz. sodna tolmačka pri opravljanju svojega dela ravna častno in v skladu s pravili poklicne etike (prvi odstavek 21. člena ZSICT).

Načelo varovanja poklicnih interesov

Sodni tolmač oz. sodna tolmačka mora biti do svojih kolegov spoštljiv/-a, kolegialen/-a in solidaren/-a. Sodišče mora opozoriti na vsakršno obliko šikaniranja, groženj ali podobnega ravnanja, ki ogrožajo opravljanje njegovega oz. njenega dela.

Protokol, vedênje in podoba sodnega tolmača

Sodni tolmač oz. sodna tolmačka se mora do sodišča in drugih ustanov vesti spoštljivo in svoje naloge (pri šepetanem tolmačenju) opravljati, kar se dà nemoteče.

Sodni tolmač oz. sodna tolmačka govori v isti osebi kot govorec izhodiščnega jezika. Če želi govoriti v svojem imenu, mora to jasno nakazati z uporabo tretje osebe ednine (npr.: »Tolmač/-ka želi pojasnilo ...«).

Sodni tolmač oz. sodna tolmačka ne sme dajati nasvetov strankam ali tudi sicer opravljati nalog, ki niso del naročila.

Sodni tolmač oz. sodna tolmačka se sme na svoj status sklicevati le na podlagi 2. odst. 3. člena ZSICT.

4.4. Prave in dolžnosti sodnih tolmačev in sodnih tolmačk

Pravočasnost plačil

O izplačilu za opravljeno delo in povrnitev stroškov, ki so jih imeli sodni tolmači in sodne tolmačke, govori 50. člen Pravilnika o SICT.¹⁸

¹⁸ 50. člen Pravilnika o SICT (izplačilo plačila za opravljeno delo in stroškov) je pomemben zlasti zato, ker sodne tolmače in tolmačke opomni na pravico v primeru nerednega plačevanja priglašanih stroškov, ker sodniki spregledajo, da je treba plačati zamudne obresti, tako pri prepozni odmeri kot tudi pri prepoznom izplačilu stroškov po 50. členu Pravilnika o SICT.

5. Primeri smernic tujih/mednarodnih organizacij, etični kodeksi

V 5. poglavju so predstavljene najpomembnejše smernice mednarodnih združenj ali organizacij, vključeni pa so tudi etični kodeksi treh društev, ki so pripravila smernice.

5.1. Etični kodeks Evropskega združenja pravnih tolmačev in prevajalcev (EULITA)

Etični kodeks Evropskega združenja pravnih tolmačev in prevajalcev (EULITA)¹⁹, sprejet 6. aprila 2013 na generalni skupščini te organizacije v Londonu, temelji neposredno na načelih, ki so opredeljena v:

- Splošni deklaraciji o človekovih pravicah, sprejeti decembra 1948 (1.–11. člen),
- Evropski konvenciji o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, sprejeti novembra 1950 (5. in 6. člen)
- Listini EU o temeljnih pravicah (2000/C, 364/01: 20. in 21. člen naslova III, 47.–50. člen naslova VI),
- Direktivi 2010/64/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. oktobra 2010 o pravici do tolmačenja in prevajanja v kazenskih postopkih,
- Sodni tolmači imajo ključno vlogo pri zagotavljanju enakopravnosti državljanov v sodnih postopkih.

V tem etičnem kodeksu imajo pojmi, uporabljeni v zvezi z delom sodnega tolmača, t.j. sodnim tolmačenjem in pravnim prevajanjem (izdelava overjenih prevodov), naslednji pomen:

Opredelitev izrazov

Sodni tolmač

Sodni tolmač je zapriseženi prevajalec in tolmač, ki je imenovan z odločbo Ministrstva za pravosodje ter usposobljen za tolmačenje govornih in prevajanje pisne besede.

¹⁹ Evropsko združenje prevajalcev in tolmačev EULITA je bilo ustanovljeno leta 2009 v Antwerpnu, Belgija, in je rezultat projekta v okviru programa za kazensko pravo, ki ga je financirala Evropske komisija. Danes združuje več kot 35 društev iz držav članic Evropske unije, ki imajo med člani pravne prevajalce in tolmače oz. sodne tolmače, če je sodno tolmačenje v njihovi državi regulirano. Najbolj znani projekti EULITE so sodelovanje pri pripravi Direktive 201/64/EU, ki prvič opredeljuje pravico do tolmačenja in prevajanja v kazenskih postopkih kot temeljno pravico v EU, in sprejem ISO standarda 20228 o pravnem tolmačenju.

Konsekutivno tolmačenje

Tolmač govorca tolmači šele, ko je ta prenehal govoriti. Tolmač si s tehniko zapisovanja lahko olajša prenos daljšega govora v ciljni jezik.

Simultano tolmačenje

Tolmač prenese sporočilo izvirnega jezika v ciljni jezik med tem, ko govorec izvirnega jezika govori. Ta način se največkrat uporablja na konferencah.

Šepetano tolmačenje

Simultano tolmačenje brez uporabe tolmaške kabine, ki se lahko učinkovito izvaja za največ tri osebe.

Tolmačenje na pogled

Uporablja se za ad hoc ustni prevod dokumentov. Besedilo izvirnega jezika se ustno prevede v ciljni jezik, kot da bi šlo za pisni prevod v ciljni jezik.

Medkulturna usposobljenost

Poznavanje in razumevanje kulturnih dejavnikov, kot so vedenjske navade in običaji, kretnje, ton, vrednote, vloge in ustanove, pa tudi jezikovnih razlik in podobnosti.

Strokovna usposobljenost

Sodni tolmač uporabi izbrano tehniko tolmačenja (konsekutivno, simultano ali šepetano tolmačenje oziroma prevod na vpogled) tako, da zagotovi optimalno medkulturno komunikacijo v danem pravnem okolju.

Sodni tolmač ne sme prevzeti naročila, za katerega ni dovolj (jezikovno ali vsebinsko) usposobljen ali ga ne more ustrezno izpolniti (npr. zaradi pomanjkanja časa za pripravo).

Sodni tolmač si mora prizadevati, da vzdržuje in izboljšuje svoje tolmaške in prevajalske veščine in znanja.

Točnost

Sporočilo izhodiščnega jezika je treba zvesto prenesti v ciljni jezik ter pri tem ohraniti vse elemente izvirnega sporočila, hkrati pa upoštevati sintaktične in semantične vzorce ciljnega jezika.

Napake, obotavljanja in ponavljanja je treba prenesti v ciljni jezik.

Če tolmač ne razume govorca, mora zahtevati pojasnilo, na primer zaradi slabe akustike ali dvoumnosti izjave. Tolmač mora prav tako opozoriti na morebitno napako, zagrešeno pri tolmačenju, in jo čim prej popraviti.

Ovire pri zagotavljanju kakovosti

Sodni tolmač mora sodišče ali drugo ustanovo opozoriti na okoliščine ali pogoje, ki vplivajo na kakovost njegovega dela, kot so utrujenost, slaba slišnost ali vidljivost, neustrezno poznavanje specializirane terminologije ali nezadostno razumevanje dialekta. Zavrni mora naročilo, ki ga ne more izpolniti na strokovno sprejemljivi ravni.

Nepriistranskost

Sodni tolmač mora ostati nevtralen in ohraniti videz nepristranskosti tako, da se izogiba neprimernim stikom bodisi s pričami, obtoženci in njihovimi družinami ali s pripadniki pravnih poklicev.

Sodni tolmač mora sodišču ali drugi ustanovi takoj razkriti vsak morebitni konflikt interesov.

Zaupnost

Sodni tolmač je zavezan najstrožji tajnosti. Ne sme razkriti nobene informacije, ki jo izve med prevajanjem ali tolmačenjem oziroma pripravo nanj za potrebe pravosodja.

Sodni tolmač ne sme imeti nobenih osebnih ali finančnih koristi od informacij, ki jih izve med prevajanjem ali tolmačenjem oziroma pripravo nanj za potrebe pravosodja.

Protokol in vedénje

Sodni tolmač se mora do sodišča in drugih ustanov vesti spoštljivo in mora svoje naloge opravljati kar se dà nemoteče.

Sodni tolmač mora govoriti v isti osebi kot govorec izhodiščnega jezika. Če želi govoriti v svojem imenu, mora to jasno nakazati z uporabo tretje osebe ednine (npr.: »Tolmač želi pojasnilo ...«).

Sodni tolmač ne sme dajati nasvetov strankam ali sicer opravljati nalog, ki niso del naročila.

Solidarnost in kolegialnost

Sodni tolmač mora biti do svojih kolegov spoštljiv, kolegialen in solidaren.

5.2. Vademekum za sodnike, tožilce, odvetnike in sodne tolmače

Priporočila (Vademekum) so skupaj napisali predstavniki EULITE in Evropskega združenja odvetnikov za kazenske zadeve ECBA.

V nadaljevanju navedene točke temeljijo na praktičnih izkušnjah. Njihov seznam ni dokončen, predstavlja pa prvi poskus, kako olajšati sodelovanje med sodniki, tožilci, odvetniki in sodnimi tolmači.

Izbira tolmača

Da bi zagotovili ustrezno jezikovno znanje in tolmačenje, ki je v skladu s poklicno etiko tolmača, je praviloma treba izbrati tolmače le iz vrst (zapriseženih) sodnih tolmačev.

Pri jezikih, za katere ni registriranih sodnih tolmačev, je smiselno, da sodnik ali tožilec še pred obravnavo preveri kvalifikacije in sposobnosti tolmača v obliki krajšega pogovora, da se prepriča o njegovem jezikovnem znanju in veščinah v jeziku postopka.

Informacije o tolmačenju

Pri zapletenih in dolgotrajnih postopkih, pa tudi v primeru obsežnih spisov in težjih sodnih zadev je priporočeno, da tolmač pred sodnim postopkom ali nekaj dni pred obravnavo na kratko pregleda sodni spis in se tako učinkovito pripravi na specifično terminologijo sodnega primera (npr. na medicinskem, tehničnem ali ekonomskem področju).

Mesto sodnega tolmača v sodni dvorani

Sodnemu tolmaču je treba na vsak način v sodni dvorani dodeliti mesto, od koder bo lahko videl in slišal vse stranke v postopku in strankam nazorno pokazal, da v obravnavi sodeluje kot nepristranski tolmač. To velja tudi, če sodni tolmač obravnavo tolmači šepetaje.

Ves čas obravnave morajo sodni tolmači imeti zagotovljeno dobro vidljivost na dogajanje in dobro akustiko ter imeti možnost zapisovanja na trdni podlagi (npr. na mizi).

Kratka predstavitev strank v postopku

Glede na to, da sodne primere v različnih državah obravnavajo v različnih postopkih (in da povprečni državljan s sodnimi postopki ni seznanjen), kratka predstavitev udeležencev (sodnika, tožilca, zapisnikarja, sodnega tolmača, odvetnikov itd.) odpravi živčnost tujih obtožencev in zagotovi bolj gladek potek postopka.

Na predstavitvi je treba predvsem poudariti, da je sodni tolmač nepristranska oseba, katere naloga je, da vsa vprašanja in izjave skrbno in natančno tolmači v en in drug jezik.

Pisna besedila, predstavljena na obravnavi

Če so na obravnavi predstavljena in prebrana pisna besedila (obtožnice, dokumenti, pogodbe, korespondenca, spisi itd.), morajo biti ti dokumenti (v izvirniku ali kopiji) izročeni sodnemu tolmaču za prevajanje na vpogled.

Tolmačenje obravnave tujim strankam v postopku

Da bi tujim udeležencem na obravnavi omogočili spremljanje postopka (na primer med zaslišanjem prič), mora biti sodnemu tolmaču omogočeno – npr. tako, da sedi poleg strank – tolmačenje izjav prič oz. sodnika (tožilca, odvetnikov) v šepetani tehniki tolmačenja.

Da bi olajšali to zahtevno tehniko tolmačenja in se izognili vsakršnim motnjam s hrupom med sodno obravnavo, nastalim zaradi šepetanega tolmačenja, je priporočena uporaba posebne opreme, tim. „bidula“ (tolmač tolmači v prenosni mikrofoni, osebe, ki potrebujejo tolmačenje, pa ga poslušajo prek slušalk).

Prekinjanje tolmačenja

Pravilno in popolno tolmačenje izjave na podlagi zapiskov zahteva največjo možno koncentracijo. Vsakršni posegi odvetnikov, sodnikov, strank itd. v tolmačenje prekinejo logičen potek tolmačenja, zato naj se tolmačenje ne prekinja, dokler ga sodni tolmač ne konča.

Odmori

Ker zahteva tolmačenje visoko stopnjo koncentracije, mora biti po približno eni uri odmor.

Naloge sodnika se ne sme prelagati na sodnega tolmača

Čeprav sodni tolmači vedo, da se na začetku obravnave preverja identiteto strank in da bodo priče opozorjene na njihovo dolžnost govoriti resnico, obsojene osebe pa obveščene o pravnih sredstvih, ki so jim na voljo, se mora s temi formalnostmi ukvarjati zgolj sodnik, ki sodnega tolmača zaprosi, da informacije le prenese obtoženi/obsojeni osebi.

Sodni tolmač je dolžan sodnika opozoriti na to, da mora sodnik zastaviti vprašanja, ki jih tolmači sodni tolmači, prav tako tudi sodni tolmač sam ne postavi podvprašanj stranki v postopku.

Tolmačevo poznavanje kulturnih razlik

Če sodnik ali tožilec med obravnavo želi od sodnega tolmača podatek o posebnih običajih neke narodnostne skupine (npr. ali prikimavanje pomeni „da“ ali „ne“) ali sodni tolmač meni, da mora sodnika ali tožilca obvestiti o tovrstnih posebnih značilnostih, da bo bolje razumel vedenje tujega udeleženca na obravnavi, je treba to opraviti zunaj postopka, npr. med kratkim premorom, ki ga zahteva sodni tolmač.

5.3. ISO standard o pravnem tolmačenju (SIST ISO 20228:2019)

Standard SIST ISO 20228:2019 opredeljuje osnovna načela in prakse storitev pravnega tolmačenja ter določa kompetence pravnih tolmačev. V njem so opisana različna pravna okolja in predstavljena priporočila glede uporabe ustreznih modusov tolmačenja.

Ta standard je odziv na globalno in rastočo potrebo po tolmačenju za osebe, ki potrebujejo tolmačenje med komunikacijskimi dogodki, povezanimi s pravom. Pravno tolmačenje mora biti dovolj visoke kakovosti, da vsem osebam zagotavlja enak dostop do pravnega varstva in pošteno sojenje.

Kompetence sodnega tolmača izhajajo iz njegovih kvalifikacij, izkušenj in poznavanja različnih področij. Pomembno je, da sodni tolmač skrbi za svoje stalno strokovno izobraževanje.

Glavni poudarki novega standarda so:

- opredelitev sodnega tolmača in njegove vloge na sodišču, policiji, pri notarju, v zaporih itd.;
- zavezanost etičnemu kodeksu sodnega tolmača;
- dvosmernost dela sodnega tolmača, saj tolmači iz svojega jezika v tuji jezik in obratno;
- jezikovne kompetence sodnega tolmača za jezike, ki jih prevaja oz. tolmači;
- dobro poznavanje različnih področij prava, strukture in glavnih značilnosti pravnih sistemov v svoji državi in državi(-ah), v katerih govorijo jezik, v/iz katerega prevaja/tolmači;
- medkulturna komunikacija: sodni tolmač mora biti sposoben premostiti kulturne in konceptualne razlike med vsemi sodelujočimi v komunikaciji;
- spretnost v medosebnih odnosih, sposobnost dela pod pritiskom in nepristransko obnašanje do vseh udeležencev v postopkih;
- tehnična podkovanost: sposobnost uporabe mikrofona ter opreme za avdio in video konference.

5.4. Hamburške smernice za izdelavo overjenih prevodov

Hamburške smernice²⁰ je izdal Urad za notranje zadeve Svobodnega in hanzeatskega mesta Hamburg, prvič leta 2002 in v dopolnjeni različici leta 2010.

Smernice v 18 točkah vključujejo elemente, ki sodnim prevajalcem dajejo napotke za reševanje različnih vprašanj, s katerimi se ti pri izdelavi overjenega prevoda srečujejo.

1. Uporabnost smernic:→ smernice so primerne tako za pisno prevajanje, kot tudi za tolmačenje;

²⁰ *Nem.* Merkblatt für die Anfertigung von beglaubigten Übersetzungen (1. 10. 2010).

2. Opisni naslov prevoda: → prevod naj bo opremljen z naslovom, iz katerega je razvidno, da gre za overjeni prevod iz ... jezika;
3. Celovitost in točnost prevoda: → prevod je zaključena celota, zato prevajamo vse njegove sestavne dele;
4. Videz in oblika (layout): → videz in oblika prevoda naj bo v celoti enaka izvirniku;
5. Posebnosti na dokumentu: → jih opisno vključimo v prevod;
6. Vrsta papirja in tiska za izdelavo prevoda;
7. Način spenjanja oz. vezava izvirnika s prevodom;
8. Opombe prevajalca: → zapišemo jih praviloma vedno kot opombo na dnu strani;
9. Raba imen uradnih institucij, sodišč in drugih javnih ustanov: → imena vedno prevajamo, lahko pa za njimi v oglatih oklepajih dodamo tudi ime v izvirnem jeziku;
10. Zapis števil in datumov: → zapišemo vedno po pravopisnih pravilih ciljnega jezika;
11. Kratice in okrajšave: → v ciljnem jeziku jih vedno izpišemo, enako ravnamo tudi pri kraticah zakonov;
12. Tipkarske in vsebinske napake v izvirniku: → prevajalec na primeren način opozori na napako;
13. Spričevala, diplome in druge listine s področja izobraževanja: prevajamo jih dosledno natančno, a hkrati v prevodu ne prevzemamo vloge nostrifikacijskega organa;
14. Imena oseb in krajev: → ne prevajamo, tudi ne v naslovih, razen ko imena prečrkujemo (transliteracija), ker niso zapisana v latinici;
15. Imena držav: → vedno uporabljamo uradno ime države;
16. Neprevedljivi pojmi ali dvoumnosti v prevodu: → na njih opozorimo v opombi s pojasnilom, da v pravnem redu ciljnega jezika ni ustreznice ali da izbrani pojem ne vsebuje enakih pomenskih enot kot pojem v izhodiščnem jeziku;
17. Overitvena izjava;
18. Prepoved sodelovanja in razlogi za izključitev (velja za notarje).

5.5. Etični kodeksi društev

1. Združenje stalnih sodnih tolmačev in pravnih prevajalcev Slovenije SCIT®

<http://www.sodni-tolmaci.si/wp-content/uploads/2013/01/Eticni-kodeks-Zdruzenja-sodnih-tolmacev.pdf>

2. Društvo prevajalcev in tolmačev Slovenije

<https://www.dpts.si/sekcija-sodnih-tolmacev/eticni-kodeks>

3. Društvo znanstvenih in tehniških prevajalcev Slovenije

<http://dztps.si/sl/clanstvo/kodeks-prevajalske-etike>

6. Smernice za izdelavo pisnega overjenega prevoda listine – pravila obličnosti

6.1. Izjava in overitev prevoda

Prevod v fizični obliki mora biti sestavljen na papirju, ki glede formata in kakovosti ustreza standardom. Predlagamo 80 gramski papir DIN A4 velikosti.²¹

Prevod mora biti po izgledu in obliki enak izvirniku. Vsebovati mora morebitne grafe, tabele, okrepjen, ležeči ali podčrtani tisk, ter se po velikosti in vrsti pisave črk skladati z izvirnikom.

V besedilo prevoda je sodni tolmač oz. sodna tolmačka dolžan/dolžna vključiti vse nejezikovne elemente (podpise, pečate, stampiljke, številčenja, vezave, rokopisne zapise oz. opombe, idr.), ki jih v prevodu postavi v oglate oklepaje []. S tem jasno loči dodane informacije od podatkov v izvirniku, ki stojijo v okroglih oklepajih (...).

Sodni tolmač oz. sodna tolmačka potrjuje pravilnost prevoda listine pod besedilom z napisanim ali odtisnjenim zaznamkom, ki glasi: *»Podpisani-a (osebno ime tolmača oz. tolmačke) z odločbo Ministrstva za pravosodje Republike Slovenije z dne ..., št. ..., imenovani-a sodni-a tolmač-ka za ... jezik, potrjujem, da se ta prevod popolnoma ujema z izvirnikom, ki je sestavljen v ... jeziku.«* Pri prevodu v tuji jezik pripiše tolmač oz. tolmačka tudi prevod zaznamka v tujem jeziku. Pod zaznamek sodni tolmač oz. sodna tolmačka vpiše datum in kraj sestave zaznamka, ga lastnoročno podpiše in odtisne svojo stampiljko tako, da je v celoti čitljiva. Zaznamek se napiše oz. natisne pod besedilo prevoda oz. na ločen list, ki sledi prevodu, in sicer na vrh lista zaradi morebitnih nadaljnjih overitev in nadoveritev podpisov. Med besedilom prevoda in zaznamkom naj ne bo praznih listov. Zaznamek se nikoli ne natisne na listino z izvirnim besedilom niti na hrbtno stran te listine.

Sodni tolmač oz. sodna tolmačka lastnoročno podpiše le stran, na kateri se nahajata zaznamek in njegova stampiljka in ne parafira oz. ne podpisuje vsake strani prevoda. Overjen prevod po zakonu o notariatu ni javna listina, ki jo notar in udeleženci morajo parafirati na vsaki strani.

Sodni tolmač oz. sodna tolmačka prevod in zaznamek s stampiljko in lastnoročnim podpisom spoji z listino izvirnega besedila tako, da ju preluknja na levi (daljši) stranici papirja in zveže s tribarvnim jamstvenikom (vrvico), oba konca le-tega pa pritrdi z nalepko (vinjeto) na hrbtni strani listine ob desnem spodnjem robu strani. Tako na strani

²¹ Predlog je tudi glede beline papirja, ki naj bi bila okoli 96.

ostane dovolj prostora za morebitno overitev oz. nadoveritev podpisa. Čez nalepko odtisne svojo štampljko tako, da sega čez rob nalepke.

6.2. Apostille

S Haaško konvencijo o odpravi potrebe overitev tujih javnih listin z dne 5. 10. 1961 je določen skrajšan postopek overitve podpisov v državah podpisnicah. V skladu z navedeno konvencijo pristojni organ z odtisom pečata APOSTILLE potrdi pristnost podpisa, pečata in svojstvo podpisnika listine.

APOSTILLE se NE prevaja. Izjeme glede prevajanja APOSTILLE so npr. Rusija, Ukrajina in Italija, ki kljub pristopu h konvenciji še vedno zahtevajo prevod.

V nasprotju z navedenim pa se vsebino overitvene klavzule sodišča ali Ministrstva za pravosodje prevaja po Zakonu o overitvi listin v mednarodnem prometu (ZOLMP-1). ZOLMP-1 določa, da se overjajo javne listine, izdane v Republiki Sloveniji, ki so namenjene za uporabo v tujini, če se po pravu države, v kateri bodo uporabljene, zahteva njihova overitev, in če ni z mednarodno pogodbo ali pravnim aktom Evropske Unije določeno drugače. Javne listine po tem zakonu so listine, ki v državi, v kateri so izdane, veljajo za javne listine in so bile izdane v obliki in na način, predpisan v pravu države izvora listine. Overitev listine pomeni potrditev verodostojnosti podpisa osebe, ki je listino podpisala, in verodostojnosti odtisa pečata ali žiga na njej ter nadaljnje potrditve verodostojnosti podpisov uradnih oseb in odtisov žigov državnih organov na listini (nadoveritve).

Sodni tolmači in sodne tolmačke morajo v tridesetih dneh po prisegi zaradi overitve svojih podpisov in pečatov na listinah, ki so namenjene uporabi v tujini, deponirati podpise in pečate na ministrstvu, kot to določa 21. člen ZSICT. Skladno z 12. členom navedenega zakona, potrditev verodostojnosti podpisa in odtisa pečata sodnega tolmača oz. sodne tolmačke na listinah, namenjenih za uporabo v tujini, opravlja ministrstvo, pristojno za pravosodje.

7. Literatura in viri

7.1. Pravo

- Bratušek, V. 2018. *Obličnost prevodov listin z namenom overitve in uporabe v tujini*. 5. strokovno srečanje sodnih tolmačev Slovenije, MP, CIP.
- Haaška konvencija o odpravi potrebe overitev tujih javnih listin z dne 5.10.1961.
- Jenull, H. 2015. *Meje zvestobe tolmača do izvirnika pri prevajanju besednih zvez v sodnih odločbah*. Seminar o hrvaškem, bosanskem in srbskem pravnem jeziku, Združenje stalnih sodnih tolmačev in pravnih prevajalcev Slovenije, Izola, 17. in 18. oktober 2015.
- Portal e-Justice (<https://e-justice.europa.eu/home.do?action=home>)
- Pravilnik o sodnih izvedencih, sodnih cenilcih in sodnih tolmačih (Pravilnik o SICT)
- Priporočila štev. 1 za sodne tolmače, Združenje SCIT.
- Sodni red
- Veble, A. 2016. Overitve podpisov tujih državljanov. Problematika mednarodnega elementa v zvezi z listinami in predlagalno vlogo notarja ter drugih predlagateljev v povezavi s sodnim registrskim postopkom. V: *Pravosodni bilten* 37(3). 159–171.
- Zakon o notariatu
- Zakon o sodnih izvedencih, sodnih cenilcih in sodnih tolmačih (ZSICT)

7.2. Pravno prevajanje in tolmačenje

- Accetto, M. 2010. Pravno prevajanje in večjezična ureditev. Med verodostojnostjo besedila in avtoriteto prevajalca. V: Ledinek, N., Žagar Karer, M. in Humar, M. (ur.) *Terminologija in sodobna terminografija*. Založba ZRC SAZU: Ljubljana. 291–300.
- Bajčič, M. in Dobrić Basanež, K. (ur.) 2016. *Towards the Professionalization of Legal Translators and Court Interpreters in the EU*. Cambridge Scholars Publishing: Newcastle upon Tyne.
- Balogh, K., & Salaets, H. (ur.) 2015. *Children and justice: Overcoming language barriers*. Intersentia: Cambridge-Antwerp-Portland.
- Berk-Selingson, S. 2002. *The Bilingual Courtroom. Court Interpreters in the Judicial Process*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Biel, L. 2008. Legal terminology in Translation practice: Dictionaries, Googling or Discussion Forums? V: *SKASE Journal of Translation and Interpretation* 3(1): 22-38.
- Braun, S. 2015. Remote Interpreting. V H. Mikkelsen & R. Jourdenais (Eds.). *Routledge Handbook of Interpreting*. London/New York: Routledge.
- Braun, S., Taylor, L. 2016. *Video Conference and Remote Interpreting in Criminal Proceedings*, Intersentia: Antwerp/Cambridge.

- Burjan, L. 2020. Oblikovanje teoretskih izhodišč za učinkovitejše sodelovanje sodnih tolmačev in sodnih organov v Republiki Sloveniji. Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta (Doktorska disertacija).
- Cao, D. 2007. *Translating Law*. Multilingual Matters Ltd.: Clevedon.
- Capus, N. 2015. *Das Recht auf Verdolmetschung – ein wichtiger Gradmesser unserer Straffjustiz. V: Der Richter und sein Dolmetscher – gut gedolmetscht, fair verhandelt. Gesammelte Referate – Konferenz zur Harmonisierung des Justizdolmetscherwesens in der Schweiz, Stadttheater Olten, 12. März 2015.* <http://www.gerichte-zh.ch/organisation/obergericht/dolmetscherwesen.html> (Dostop 15. 11. 2019).
- De Jongh, E. 1992. *An Introduction to Court Interpreting, Theory & Practice*. Lanham: University Press of America, New York & London.
- Driesen, Ch. in Petersen, H.-A. 2011. *Gerichtsdolmetschen Grundwissen und Fertigkeiten*, Tübingen: Narr Francke Attempto Verlag.
- Edwards, A. B. 1995. *The Practice of Court Interpreting*, Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins.
- Festinger, N. 2003. *Courthouses in a Multilingual Society: Maintaining Good Relations with Your Court Interpreters. CM &A, The Court Management and Administration*.
- Gorjanc, V. (ur.). 2013. *Slovensko tolmačeslovje*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.
- Groot, G.-R. de. 1998. Language and Law. V: *Netherlands Reports to the Fifteenth International Congress of Comparative Law*. Intersentia: Antwerp and Groningen. 21–32.
- Gruntar Jermol, A. 2013. Linguistisches Wissen als *Conditio sine qua non* beim Übersetzen juristischer Texte: zur Bedeutung des Texttyps und der Textsorte im Recht. V: *Muttersprache*. 123(1). 290–315.
- Hale, S. 1997. *The Interpreter on Trial: Pragmatics in Court Interpreting*, V: Carr, Silvana E. & Roberts, Roda & Dufour, Aideen & Steyn, Dini. *The critical link: interpreters in the community: Papers from the first International Conference on Interpreting in Legal, Health and Social Service Settings*. Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins.
- Hale, S. 2004. *The Discourse of Court Interpreting: Discourse practices of the law, the witness and the interpreter*. John Benjamins, Amsterdam.
- Hofer, G. 2000: Cooperation as a solution to the long-standing problem of quality assurance in legal interpreting; V: *Les pratiques de l'interprétation et l'oralité dans la communication interculturelle (Colloque international)*, Editions L'Age de l'Homme, Lausanne, Suisse. 171–181.
- Istomina, I. 2000. Wenn Laien dolmetschen. V: *Deutsche Polizei* 12/2000. [https://www.gdp.de/gdp/gdp.nsf/id/dp1200/\\$file/0012_04.pdf](https://www.gdp.de/gdp/gdp.nsf/id/dp1200/$file/0012_04.pdf) (Dostop 17. 8. 2019).
- Kadrič, M. 2006. *Dolmetschen bei Gericht. Erwartungen – Anforderungen – Kompetenzen*. Wien: Facultas Verlags- und Buchhandels-AG.
- Kocbek, A. 2008. The challenges of intercultural legal communication. V: *IJEMS* 1(1). 53–71.
- Kocbek, A. 2011. *Prevajanje pravnih besedil: Pasti in strategije v prevodih pogodb*. Fakulteta za management: Koper.

- Kocbek, A. 2014: The translation of legal texts as culturemes. V: Temmerman. R. & Van Campenhoudt, M.(ur.): *Dynamics and Terminology: An interdisciplinary perspective on monolingual and multilingual culture-bound communication*. John Benjamins. Amsterdam/Philadelphia. 111–132.
- Kurz, I. 1989. Conference Interpreting--User Expectations. V: Hammond, Deanna (ur.). *Coming Of Age. Proceedings of the 30th Annual Conference of the ATA*. – Medford, NJ: Learned Information. 143-148.
- Kutin, Š., Ivelja I. 2016. Challenges faced by the Court Interpreter Section of the Association of Translators and Interpreters of Slovenia in the light of Directive 2010/64/EU, V: Bajčić, Martina (ur.), Dobrić Basanež, Katja (ur.) *Towards the professionalization of legal translators and court interpreters in the EU*. Cambridge Scholars Publishing: Newcastle upon Tyne. 23-40.
- Lee, J. 2009. *When linguistic and cultural differences are not disclosed in court interpreting* V: Multilingua - Journal of Cross-Cultural and Interlanguage Communication.
- *Linguistica* 53 (2) 2013: *Zwischen Sprache und Recht*. (posebna številka)
- Markič, J., Geršak, U. 2017. Establishing relationships between judges and court interpreters. V: Zupan, S., Nuč, A. (ured.). *Interpreting studies at the crossroads of disciplines*. Frank & Timme: Berlin. 157–171.
- Mattila, H. S. 2006. *Comparative Legal Linguistics*. Ashgate Publishing Limited: Aldershot.
- Mellinkoff, D. 1963. *The Language of the Law*. Little, Brown and Company: Boston.
- Mikkelsen, H. 1998. Towards a redefinition of the role of the court Interpreter. V *Interpreting* 3/1. 21-45.
- Mikkelsen, H. 2000. *Introduction to Court Interpreting*. St. Jerome Publishing: Manchester.
- Osolnik Kunc, V., 2016. Audiatur et altera pars: I am a court interpreter. V: Bajčić, Martina (ur.), Dobrić Basanež, Katja (ur.) *Towards the professionalization of legal translators and court interpreters in the EU*. Cambridge Scholars Publishing: Newcastle upon Tyne. 83–94.
- Morel, A. 2015. *Kritična analiza diskurza pri tolmačenju za skupnost v Sloveniji*. Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta. (doktorska disertacija)
- Morris, R. 1995. The Moral Dilemmas of Court Interpreting. V: *Translator* 1(1). 25–46.
- Pasa, B. in Morra, L., 2015. *Translating the DCFR and Drafting the CESL. A Pragmatic Perspective*. Sellier European Law Publishers: München.
- Paulsen Christensen, T. 2008. *Judges' deviations from norm based direct speech in court*, V. *Interpreting* 10(1), str. 99-127.
- Pöchhacker, F. 2004. *Introducing interpreting studies*. London/New York: Routledge.
- Roy, C. 2000. *Interpreting as a Discourse Process*. New York & Oxford: OUP.
- Sandrini, P. (ur.) 1999. *Übersetzen von Rechtstexten: Fachkommunikation im Spannungsfeld zwischen Rechtsordnung und Sprache*. Narr: Tübingen.
- Schlesinger, M. in Pöchhacker, F. (ur.) 2008. Doing Justice to Court Interpreting: posebna izdaja revije *Interpreting* 10:1.

- Starman, H. 2013: Pravica do tolmačenja v kazenskih postopkih: zakonodaja in sodna praksa. V: Veber, J. (ur.): *Združenje konferenčnih tolmačev Slovenije. 40 let. Jubilejni zbornik*. Ljubljana: ZKTS. 74–80.
- Šarčević, S. 1997. *New approach to legal translation*. Kluwer Law International: Haag.
- Šarčević, S. (ur.) 2015. *Language and culture in EU law: multidisciplinary perspectives*. Ashgate: Farnham.
- Townsley, B. (ur.) 2016. *Understanding justice: an enquiry into interpreting in civil justice and mediation*. Middlesex University: London.
- Wadensjö, C. 1998. *Interpreting as interaction*. London/New York: Longman.
- Zweigert, K. & Kötz, H. 1998: *An Introduction to Comparative Law*. Prev. Tony Weir. Clarendon Press: Oxford.

8. Društva, v katere so vključeni sodni tolmači in/ali sodne tolmačke

Združenje stalnih sodnih tolmačev in pravnih prevajalcev Slovenije SCIT® (Združenje SCIT®)

info@sodni-tolmaci.si

www.sodni-tolmaci.si

FB: sodnitolmaci.si

TW: @SCIT_Slovenia

Društvo prevajalcev in tolmačev Slovenije (DPTS)

info@dpts.si

www.dpts.si

Društvo znanstvenih in tehniških prevajalcev Slovenije (DZTPS)

info@dztps.si

www.dztps.si

FB: DZTPS

TW: @DZTPS1

9. Urednice in avtorice

Urednice

mag. Viktorija Osolnik Kunc

Barbara Rován

dr. Barbara Pregelj

Avtorice

Po abecednem vrstnem redu.

dr. Lea Burjan

sodnica Tanja Dolar Božič

izr. prof. dr. Alenka Kocbek

Špela Kutin

prof. dr. Jasmina Markič

Breda Negro Marinič

lekt. mag. Viktorija Osolnik Kunc

pridr. prof. dr. Barbara Pregelj

Barbara Rován

Brina Zapušek